

Woensdag 24 juli 1918 – ochtendeditie

Uit de Vlaamse Beweging. – Toenadering?

Het is niet zonder betekenis, dat, onmiddellijk nadat de Raad van Vlaanderen zijn ietwat luidruchtige proclamatie aan het Duitse volk had uitgevaardigd om een bijzondere staat Vlaanderen met aanleuning bij Duitsland in het vooruitzicht te stellen, de rijkskanselier van het Duitse Rijk het oorbaar achtte voor het eerst in de Rijksdag te verklaren dat Duitsland, tegen zekere voorwaarden, België wel wou herstellen. En het is nog minder zonder betekenis dat de gouverneur-generaal in België daarna als zijn nadrukkelijke mening aan de Raad van Vlaanderen te kennen gaf, dat het niet in de bedoeling lag van de Duitse overheid, om mee te werken aan het scheppen van een Vlaamse en Waalse staat. Wel wil men bestuurlijke scheiding, zelfs politieke scheiding verder helpen voorbereiden in België en wil men het behoud ervan voorstaan op de vredesconferentie; de Vlamingen zullen dan zelf naderhand, in het eigen vrije land, te zorgen hebben voor de bestendiging van deze scheiding.

De activisten hebben de les allerbest begrepen. Het geleuter over een soevereine Vlaamse staat is plots verstomd. Er wordt alleen nog rekening gehouden met de zekerheid van het herstel van België en reeds zien de activisten meer dan vroeger uit naar de hulp, die zij van de passieve flaminganten hopen te krijgen, teneinde te redden wat het activisme tot stand bracht en na de oorlog de strijd eensgezind voort te zetten.

Zal nu de verstandhouding komen tussen de fracties van het zo jammerlijk verbrokkelde Vlaamse leger? Laten we even uitkijken, en, tot meerdere objectiviteit, bij hetgeen wij vaststellen enkele karakteristieke uitlatingen letterlijk aanhalen.

Het verzamelen wordt opnieuw krachtig geblazen door het unionistisch blad der katholieke activisten van Antwerpen, De Eendracht (in het nummer van 6 juli laatstleden): "Omdat velen zich in hun passivisme verstarde, omdat ze geen afbreuk wilden doen aan hun Belgische staatsaangheorigheid, hebben de laatste gebeurtenissen hun kunnen leren, dat het door hen tegen het activisme aangevoerde bezwaar, als zou dit laatste op de vernietiging van België aansturen, wegvalt. Aldus is eendrachtige samenwerking van activisten van alle groeperingen en van passieven van nu af mogelijk. Deze samenwerking is geboden om de grootst mogelijke culturele, economische en politieke zelfstandigheid van het Vlaamse volk binnen het nieuwe België te bewerken."

Hier wordt dus een oproep gedaan om alle flamingantische krachten opnieuw te groeperen, waardoor men dan bij machte hoopt te zijn om in het nieuwe België een decentraliserende, scherp nationalistische Vlaamse politiek te voeren. In de eerste plaats rekenen de gematigde activisten, die deze oproep doen, op een toenadering tussen de overgangsgroeperingen, tussen henzelf en de vooruitstrevende niet-activisten ("passieven" zou hier een tegenstrijdigheid in de termen uitmaken).

Omtrent de mogelijkheid van zulk een toenadering kan ik mij slechts aarzelend uitspreken, wil ik mijn objectieve standpunt niet verlaten. Voorlopig is het alleen mogelijk de toeneiging vast te stellen, die zich steeds laat voelen tussen de personen en de beginselen van deze beide richtingen.

Tot nog toe is tussen de leiders van deze beide groeperingen geen enkel geschil gerezen, dat van aard zou zijn om een samengaan, na de oorlog, te verhinderen. Nooit hebben zij het tegen elkaars persoonlijkheid gehad; op een onherroepelijke wijze hebben ze zich gezinsins van elkaar gescheiden; ze hebben elke overtuiging, hoe ze

die ook bekampten, weten te eerbiedigen, en, wanneer slechts de onoverkomelijke borstwering van de Duitse tussenkomst uiteenbrokkelt, is er niets wat hen nog, in een vrij België, van elkaar principieel verwijderd houdt.

Zelfs de meest vooruitstrevende activisten, bij wie zich nu meer dan ooit een neiging naar toenadering openbaart, hebben reeds enige tijd geleden de mogelijkheid in het licht gesteld van zulk een toenadering naar de strijdend geworden groep onder de passieven. Naar aanleiding van de bijeenkomst van het Vlaams-Belgisch Verbond in Den Haag schreef De Gazet van Brussel, op 11 maart laatstleden, onder de titel "De actieve passieven in Nederland": "Men vergelijkte wat wij een jaar geleden schreven met wat van Cauwelaert nu als standpunt der passieven verklaart. Meer en meer wordt het duidelijk – van Cauwelaert zegt het trouwens zelf – dat alleen het middel ons van elkaar scheidt, maar onze enige overtuiging is het, dat hoe ver we ook van elkaar mogen staan, de dag van de grote stormloop, Vlaanderen's zonen elkaar terugvinden onder de leeuwenbanier."

De gegrondheid van de bewering als zou de heer van Cauwelaert zich aldus uitdrukkelijk uitgesproken hebben, is al zeer twijfelachtig. Alleen dit is zeker, dat de meeste strijdhaftige uitlatingen en mededelingen uit het blad van de heer van Cauwelaert sedert jaar en dag geregeld overgaan in de activistische bladen, en dat deze osmose niet weinig geholpen heeft om, haast ongemerkt, de toenadering voor te bereiden, die men nu definitief voor mogelijk gaat achten. Ik wil niet beweren dat de personen, die Vrij België opstellen, zich met die overneming van hun gezegden in de activistische pers zeer in hun schik tonen... Ze zeggen die overneming zelf niet te bezorgen – wat ook wel niemand zal beweerd hebben – en het gebruik dat de activisten in de huidige omstandigheden handig van hun gezegden weten te maken, noemen ze misbruik. Dat ze toch maar verder doen

alsof dit "misbruik" niet gemaakt werd, kan men slechts beschouwen als een bewijs van hun zelfingenomenheid, die bij hen de overtuiging vestigt dat zij de enige te volgen richting kennen en dat ze hun eigen strategie hebben. En tot deze strategie behoort dan de ondergeschikte tactiek om zich steeds als de enige gewettigde uitsprekers voor te doen van wat 4 miljoen Vlamingen voelen, om zich steeds als de zuiveren en tevens als de vervolgdten aan te stellen, om zelfs als ketterjagers op te treden tegen al wie er naar hun eerlijke bedoelingen vorst – het is vermakelijk hoe ze dan telkens en telkens weer op persoonlijke motieven zinnen, die wij, wat ons betreft, gelukkig niet begrijpen, – en om hen, die het wagen hun meningen enigszins te bestrijden, hooghartig te beschuldigen van opzettelijk vertroebelen, van geheimzinnig gekonkel en wat weet ik al meer van dit zeer bijzonder vocabularium van de oude Belgische politieke strijd ...

Ik geef het grif toe, dat het niet gemakkelijk is uit de o zo duidelijke verklaringen van deze afdeling van actieve niet-activisten op te maken, waar ze bepaaldelijk heen willen. Ze hebben dit jaar dan toch een programma van onmiddellijke actie opgesteld, dat zij openbaar maken in hun eerste congres te 's-Gravenhage. Daar hebben we al veel aan, doch nog meer is in het donker gebleven wat men in deze tijd gaarne helder zag. Hoe staan ze tegenover hun vroegere partijgenoten de activisten? Ze keuren hun werking af, maar zullen ze met hen nog meewerken? Hoe staan ze feitelijk tegenover de vele goede en minder goede dingen, die de activisten verwezenlijkten? Wie draagt nu werkelijk de schuld van wat gedurende de oorlog op Vlaams gebied voorviel, de franskiljons, de regering, de activisten? Wanneer zullen ze hun houding tegenover de Belgische regering bepaaldelijk vaststellen? Over deze en dergelijke punten van het actueel belang, en die in de huidige omstandigheden van

hoofdzakelijk belang zijn geworden, laten ze zich inderdaad niet uit op een wijze, die even duidelijk is als die van de activisten.

En daarom kunnen wij van een vroegere of latere toenadering van hun kant naar de activisten ook niets met zekerheid voorspellen. Onverzoenlijk staan ze echter niet tegenover de activisten. En uit dien hoofde alleen kan men de mogelijkheid van een latere samenwerking aannemen. Het snedigst is de verhouding tussen de strijdende niet-activisten en de activisten onder woorden gebracht door Josaphat in Vrij België van 11 juli 1918. Ten ongerieve van de echte diplomaten deed hij het in de vorm van een droom, van een hemelsage. Doch niemand die de Nederlandse volksgeest begrijpt of hij vat hoe de schrijver het activisme belichaamt in de vinnige Jan Breydel en de actieve niet-activisten in de meer bezadigde denker Pieter de Coninck. Josaphat dan vernam het volgende gesprek in de hemel:

"– Goed dan, laat ik een heethoofd zijn, hoorde ik Jan Breydel net zeggen, – hij zag er ietwat opgewonden uit – maar ik ben het paard, zie je, en jij bent de wagen, en ik trek jou voort.

– Die vergelijking gaat niet helemaal op, antwoordde Pieter bedacht, jij bent een paard, dat is zo, een best paard, maar ik ben de wagen niet, Vlaanderen is de wagen; ik ben de koetsier, die doodkalm op de bok zit en je ment. Denk erom: eng is de poort en smal is de weg die ten leven leidt en weinigen vinden hem.

Ik keek Sint Pieter verbluft aan: twist men in de hemel ook al?

– Och, zegde Sint Pieter, Sint Paulus en ik verschillen ook wel eens van mening, maar dat is zo erg niet, als je maar de liefde hebt. En die hebben Jan en Pieter wel, allebei ..."

De actieve niet-activisten en de activisten, ze hebben allebei de liefde voor Vlaanderen bovenal. De ene partij is de koetsier, de andere is het paard, en ze zullen allebei de wagen van Vlaanderen wel uit het moeras halen. Met zoveel schalksheid en Vlaamse goedrontheid, als de bekende letterkundige prof. J. De Cock het hier doet, spreekt men doorgaans niet in Vrij België.

Nederlandse kamer van koophandel te Brussel.

De 18^e dezer had een drukbezochte buitengewone algemene vergadering plaats van de Nederlandse kamer van koophandel te Brussel, welke door de heer J Schellens, consul a.i. der Nederlanden, werd bijgewoond. Bij die gelegenheid werd de heer M. van Vollenhoven, minister-resident, bij acclamatie tot erelid benoemd.

Voorts werden tot nieuwe bestuursleden gekozen de heer E. Springer, te Tienen, en de heer P.C. Hoynck van Papendrecht, te 's-Gravenhage, als gedelegeerd lid voor Nederland. Laatstgenoemde werd opgedragen de kamer op de 141^e algemene vergadering der maatschappij van nijverheid te Groningen te vertegenwoordigen.

Een overzicht van de verrichtingen der kamer sedert de algemene vergadering van januari jongstleden werd gegeven, waaruit bleek dat de kamer zich, behalve met de lopende, ook met voorbereidende werkzaamheden bezighoudt.

Het aantal leden en begunstigers dat op 1 januari jongstleden 426 bedroeg, is sedertdien gestegen tot 537.

Woensdag 24 juli 1918 – avondeditie

Blijkens een bericht uit Brussel aan de Frankfurter Zeitung hebben buitenlandse berichten thans de bevestiging gebracht van de geruchten, volgens welke er nauwe betrekkingen zijn ontstaan tussen de compagnie Belge du Congo, die tot de groep van de Société Générale en van de Banque d'Outremer behoort, en de Lloyd Royal Belge, te Havre.

Deze nauwere betrekkingen blijken uit het feit, dat verscheidene bestuursleden van de Lloyd in het bestuur zijn getreden van de Compagnie du Congo.